

KARTA MODUŁU/ PRZEDMIOTU
ważna od roku akademickiego 2012 / 2013

1. Nazwa przedmiotu: Krajobraz i otoczenie, zagospodarowanie terenu Cz.2: Ogrody, drogi procesyjne, polskie kalwarie		2. Kod przedmiotu: PK-UPJPII-MK-II-04(2)		
3. Nazwa studiów podyplomowych: Podyplomowe Studia z zakresu Konserwacji, Kształtowania Architektury i Aranżacji Wnętrz Obiektów Sakralnych				
4. Semestr: II-letni				
5. Jednostka prowadząca przedmiot: Politechnika Krakowska, Wydział Architektury, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego, Instytut Historii Sztuki i Kultury				
6. Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. arch. Agata Zachariasz, prof. PK				
7. Cele przedmiotu: C1. Zdobycie wiedzy z zakresu kształtowania i ochrony krajobrazu w odniesieniu do uwarunkowań prawnych i systemu planowania przestrzennego w Polsce C2. Poznanie najważniejszych stylów i nurtów sztuki ogrodowej i architektury krajobrazu ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sakralnych oraz zrozumienie ich uwarunkowań kulturowych i filozoficznych C3. Nabywanie umiejętności posługiwania się fachową terminologią, umiejętności dokonywania podstawowych analiz i studiów dotyczących krajobrazu oraz dzieł sztuki ogrodowej i architektury krajobrazu ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sakralnych C4. Umiejętność wykorzystania wiedzy z zakresu sztuki ogrodowej i architektury krajobrazu w studiach i projektowaniu				
8. Efekty kształcenia:				
Nr	Opis efektu kształcenia dla modułu/przedmiotu	Metoda sprawdzenia efektu kształcenia	Forma prowadzenia zajęć	Odniesienie do efektów kształcenia dla programu studiów
EK1	Wiedza: Znajomość metod analizy krajobrazu oraz dzieł sztuk ogrodowej i architektury krajobrazu. Znajomość i interpretacja aktów prawnych dotyczących ochrony krajobrazu.	egzamin	wykład	SPO2
EK2	Znajomość głównych tendencji stylistycznych i terminologii specjalistycznej z zakresu sztuki ogrodowej i architektury krajobrazu ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sakralnych.	egzamin	wykład	SPO2
EK3	Umiejętności: Umiejętność rozpoznania stylu ogrodu i omówienia podstawowych zasad kompozycji i elementów kształtujących dzieła sztuki ogrodowej i architektury krajobrazu.	egzamin	wykład	SPO2
EK4	Umiejętności: Pozyskanie informacji dotyczących krajobrazu kulturowego. Opracowanie podstawowych analiz i ocen dzieł sztuki ogrodowej oraz architektury krajobrazu, a także krajobrazów wraz z aspektami	egzamin	wykład	SPO2

	widokowymi.			
EK5	Kompetencje społeczne: Umiejętność formułowania i uzasadniania przyjętych założeń i rozwiązań badawczych i projektowych	egzamin	wykład	SPO2

9. Formy zajęć dydaktycznych i ich wymiar (liczba godzin)

Wykład -12 godz.

10. Treści kształcenia (tematy wykładów):

1. Zespół sakralny w krajobrazie. Krajobraz sakralny. Sacrum w krajobrazie. Zespół sakralny jako dzieło sztuki ogrodowej.
2. Wprowadzenie do sztuki ogrodowej – terminologia i charakterystyka stylów.
3. Roślinność i formy ogrodowe stosowane w poszczególnych epokach, znaczenie symboliczne roślin – ze szczególnym uwzględnieniem założeń sakralnych
4. Problemy ochrony zabytkowych założeń sakralnych
5. Założenia klasztorne – elementy kompozycyjne, problemy rewaloryzacji i zagospodarowania
6. Otoczenie kościoła, cmentarz, kalwaria, droga krzyżowa – zagospodarowanie terenu ze szczególnym uwzględnieniem roślinności

11. Egzamin: tak

12. Literatura podstawowa i uzupełniająca:

Literatura podstawowa:

1. Bogdanowski J., *Sacrum w krajobrazie*, cz. I, II [w:] TeKa Komisji Urbanistyki i Architektury, t. XXX, 1998, s. 71-85, i t. XXXI, 1999, s. 91-108
2. Borcz Z., *Wiejskie tereny przykościelne na przykładzie Dolnego Śląska* [w:] TeKa Komisji Urbanistyki i Architektury, t. t. XXXI, 1999, s. 39-50
3. Jackowski A., *Świąta przestrzeń świata. Podstawy geografii religii*, Wydawnictwo UJ, Kraków 2003
4. Klima E., *Przestrzeń religijna miasta*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011
5. *Kościół naszych czasów. Ogród sakralny - idea i rzeczywistość*, VII Międzynarodowa Konferencja o Architekturze i Sztuce Sakralnej, Kielce Sacro-Expo 2008. Kielce 2008
6. Krenz ., *Przesłanie symboli w mitach, kulturach i religiach*, Znak, Kraków 1994
7. *Miasto i sacrum*, pod red. Kowalewski M., Królikowska A.M., Nomos, Kraków 2011
8. Mitkowska A., *Polskie kalwarie*, Wrocław 2003
9. Mitkowska A., *Sacro Monte - park pielgrzymkowy*, Monografia 101, wyd. PK, Kraków 1990
10. *Nekropolie Pomorza*, red. naukowa J. Borzyszkowski, Gdańsk 2011
11. *Ochrona cmentarzy zabytkowych*, Materiały szkoleniowe pracowników Państwowej Służby Ochrony Zabytków oraz materiały konferencji: Organizacja Lapidariów Cmentarnych Żagań, Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, Narodowa Instytucja Kultury, Warszawa 1994
12. *Ogrody przyświątynne i klasztorne. Rekonstrukcja, rewaloryzacja, pielęgnacja*, materiały z seminarium naukowego, Wrocław 2003
13. *Sacrum w ogrodach. Kultowe tereny zieleni, symbole kultowe i symbolika roślinności*, Kraków 1995
14. *Sacrum w ogrodach. Świąte ogrody kalwaryjne i ich symbolika*, red. naukowa A. Mitkowska, Monografia 26, Kraków 1997
15. *Symbolika roślin. Heraldyka i symbolika chrześcijańska*, pod red. J. Mareckiego i L. Rotter, Kraków 2007
16. Rostański K., *Założenie kompozycyjne zieleni wokół kościoła p.w. św. Jerzego w Ostropie* [w:] *Spotkanie z zabytkiem*, Monografia, 1(II) 2008, s. 9-16
17. *Sztuka cmentarna* [w:] dokumentach Sympozjum Międzynarodowego, pod redakcją: Czerner O., Juszkiewicz I., Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 1995
18. *Sztuka cmentarzy w XIX i XX wieku*, pod red.: Czyż A.S., Gutowski B., Wyd. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2010
19. Tanaś S., *Przestrzeń turystyczna cmentarzy. Wstęp do tanatoturystyki*. Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008
20. Wąs C., *Antynomie współczesnej architektury sakralnej*, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 2008
21. Włodarczyk Z., *Ogrody biblijne w Europie – cel powstania i pełnione funkcje*, Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych. Zeszyt 510 część II, Warszawa 2006, s. 707-716.

Literatura uzupełniająca:

22. *Sacrum i sztuka*, praca zbiorowa w opracowaniu Cieślińskiej N., Kraków 1989
23. Bogdanowski J., *Kompozycja i planowanie w architekturze krajobrazu*, Ossolineum, Wrocław, Kraków 1976

24. Hani J., *Symbolika świątyni chrześcijańskiej*, Kraków 1994
  25. Forstner D., *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2001
  26. Rabiej J., *Tradycja i nowoczesność w architekturze kościołów katolickich. Świątynia fenomenem kulturowym*, Gliwice 2004
  27. Rosier-Siedlecka M. E., *Posoborowa architektura sakralna*, Lublin 1980
  28. Wawrzyniak W., *Sacrum w architekturze*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1996
  29. Szymski A. M., *Kanon formy architektonicznej w kościele katolickim. Tradycja i współczesność architektury sakralnej*, Prace Naukowe Politechniki Szczecińskiej nr 496
  30. Rouba B. J., *Pielęgnacja świątyni*, Toruń 2002
  31. Böhm A., *Architektura krajobrazu jej początki i rozwój*, Kraków 1994
  32. Bogdanowski J., *Polskie ogrody ozdobne. Historia i problemy rewaloryzacji*, Warszawa 2000
  33. Bogdanowski J., *Polska sztuka ogrodowa. Krótka historia kompozycji i rewaloryzacji*, Kraków 1999
  34. Tołwiński T., *Urbanistyka, t. III: Zieleń w urbanistyce*, Warszawa 1963
  35. *Walory krajobrazowe w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego* [w:] Czasopismo Techniczne z. 1-A/2008 wyd. Politechniki Krakowskiej
  36. Charageat M., *Sztuka ogrodów*, Warszawa 1978
  37. Ciołek G., *Ogrody polskie*, red. i uzup. J. Bogdanowski, Warszawa 1978
  38. Ciołek G., *Ogrody polskie*, Warszawa 1956
  39. *Parki i ogrody zabytkowe w Polsce, stan 1991 rok*, Warszawa 1992 oraz *Parki i ogrody zabytkowe w Polsce*, Warszawa 1994
  40. Zachariasz A., *Zieleń jako współczesny czynnik miastotwórczy ze szczególnym uwzględnieniem roli parków publicznych*, Monografia 336, Wyd. Politechniki Krakowskiej, Kraków 2006
  41. Zachariasz A., *Zieleń jako współczesny czynnik miastotwórczy ze szczególnym uwzględnieniem roli parków publicznych*, Monografia 336, Wyd. Politechniki Krakowskiej, Kraków 2006
  42. Zalasińska K., *Prawna ochrona zabytków nieruchomości w Polsce*, Warszawa 2010
- Terminologia:
43. Böhm A., Zachariasz A., *Architektura krajobrazu i sztuka ogrodowa. Ilustrowany słownik angielsko-polski*, T. I, a-d, Warszawa 1997; T.II (e – j), Warszawa 2000, T. III (k – q) Warszawa 2005
  44. *Leksykon prawa ochrony zabytków*, 2010: pod red. Seidler K., Warszawa
  45. Siewniak M., Mitkowska A., *Tezaurusz sztuki ogrodowej*, Warszawa 1998
  46. Wolski P., *Przyrodnicze podstawy kształtowania krajobrazu: słownik pojęć*, Warszawa 2002
- Akty prawne:
47. Europejska Konwencja Krajobrazowa z 20.10.2000 (Dz. U. 2006 nr 14, poz. 98)
  48. Prawo ochrony środowiska z 27.04.2001 (Dz. U. 2001 nr 62 poz.627, z późniejszymi zmianami)
  49. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27.03.2003 (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717, z późniejszymi zmianami)
  50. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23.07.2003 (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami)
  51. Ustawa o ochronie przyrody z 16.04.2004 (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 z późniejszymi zmianami); Obwieszczenie Ministra Środowiska w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz stawek kar za zniszczenie zieleni na rok 2010 z 23.10.2009 (MP nr 69, poz.894)
  52. Ustawa. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. z 31. 01.1959 (Dz. U. 2000 nr 23 poz. 295 z późniejszymi zmianami); Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków z 7.03.2008

13. Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów kształcenia:

Lp.	Forma zajęć	Liczba godzin w planie studiów	Liczba godzin pracy własnej *
	Wykład	12	
	Ćwiczenia		
	Laboratorium		
	Projekt		
	Seminarium		
	Inne		38
	Suma godzin	12	38

14. Suma wszystkich godzin

50 godzin

15. Liczba punktów ECTS

2 punkty ECTS

16. Uwagi

Zatwierdzono:

30.10.2012, Agata Zachariasz

.....
(data i podpis prowadzącego)

30.10.2012, Andrzej Kadłuczka

.....
(data i podpis kierownika studiów podyplomowych)

Kościół w przestrzeni zurbanizowanej
Prof. PK dr hab. inż. arch. Agata Zachariasz

KONSPEKTY WYKŁADÓW:

1. Zespół sakralny w krajobrazie.
Krajobraz sakralny. Sacrum w krajobrazie – historia i współczesność, problemy badawcze. Ochrona krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem sacrum, w świetle polskich ustaw.
2. Wprowadzenie do historii sztuki ogrodowej – terminologia i charakterystyka stylów.
Podstawowa literatura. Terminologia specjalistyczna. Zespół sakralny jako dzieło sztuki ogrodowej. Znaczenie symboliczne roślin – ze szczególnym uwzględnieniem założeń sakralnych
3. Historia sztuki ogrodowej. cz. 1.
Omówienie poszczególnych epok – starożytność, ogrody islamu, średniowiecze, renesans. Roślinność i formy ogrodowe stosowane w poszczególnych epokach,
4. Historia sztuki ogrodowej. cz. 2.
Projekt rewaloryzacji – model postępowania konserwatorskiego.
Metodologia badań założeń ogrodowych. Założenia klasztorne – elementy kompozycyjne, problemy rewaloryzacji i zagospodarowania. Przykładowe projekty rewaloryzacji.
5. Historia sztuki ogrodowej cz. 3. Ochrona zabytkowych założeń sakralnych.
Omówienie poszczególnych epok – barok, klasycyzm, style swobodne, historyzm, style modernistyczne, naturalizm. Roślinność i formy ogrodowe stosowane w poszczególnych epokach. Problemy ochrony zabytkowych założeń sakralnych.
6. Obiekty sakralne problemy zagospodarowania i ochrony.
Otoczenie kościoła, cmentarz, kalwaria, droga krzyżowa – zagospodarowanie terenu ze szczególnym uwzględnieniem roślinności, problemy ochrony i kształtowania krajobrazu